

ปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและควบคุม อาชญากรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

THE PROBLEMS OF PUBLIC PARTICIPATION IN CRIME PREVENTION AND CONTROL IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

กิตติพงษ์ ศรีนันทลักษณ์, ภากิน โชติเวชย์ศิลป์

Kitipong Srinuntalux, Phakin Chotewetsin

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: Kitipong290852@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแสดงความคิดเห็น หรือการกำหนดหรือการวางแผนของโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ 2. ด้านการดำเนินการ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการโดยตรงในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ เพียงแต่เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการช่วยดูแลเท่านั้น 3. ด้านการรับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในฐานะชุมชนโดยรวม และ 4. ด้านการประเมินผล พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพราะเห็นว่า การประเมินผลเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ทำให้ขาดการร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่อย่างรอบด้าน

คำสำคัญ: ปัญหาการมีส่วนร่วม; ภาคประชาชน; การป้องกันและควบคุมอาชญากรรม

Abstract

This academic article aims to study the problems of public participation in crime prevention and control in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The results have been founded that the problems of public participation in crime prevention and control in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province consist of 4 aspects: 1. Decision-making aspect: Most people do not participate in decision-making, expressing opinions, or determining or planning various projects in the area; 2. Implementation aspect: Most people do not participate directly in crime prevention in the area, they only participate in activities to help take care of the area; 3. Benefits aspect: Most people participate directly in crime prevention and suppression as a community; 4. Evaluation aspect: Most people do not participate in evaluation because they believe that evaluation is the responsibility of the responsible agency directly resulting in a lack of comprehensive cooperation from the local people.

Keywords: Participation Issues; Public Sector; Crime Prevention and Control

บทนำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็น สังคมเมืองเป็นอย่างมาก มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 209 ตำบล 1,459 หมู่บ้าน มีประชากรรวม 822,016 คน เป็นชาย 392,534 คน เป็นหญิง 465,701 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2568) และมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาในหลายๆ ด้าน ทั้งทางด้านสังคม และวัฒนธรรม กับทั้งยังเป็นเมืองอุตสาหกรรม และศูนย์รวมภาคแรงงานที่สำคัญของเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบด้วยนิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน นิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า (ไฮเทค) นิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร และนิคมอุตสาหกรรมแพคตอรีแลนด์ (วังน้อย) นอกจากนี้ ด้วยความเป็นสังคมอุตสาหกรรมและมีการขยายตัวเป็นชุมชนเมืองใหญ่ จึงมีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาของประชากร จนทำให้มีประชากรแฝงในพื้นที่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก เนื่องด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นทำให้เกิดสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนอาชญากรรมได้กลายเป็นปรากฏการณ์หนึ่งทางสังคมและกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันในเวลาต่อมา ทั้งนี้ การก่ออาชญากรรมซึ่ง

เป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรมและขัดต่อกฎระเบียบข้อบังคับของสังคมได้ส่งผลกระทบต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของคนในสังคมโดยตรง และอาจนำไปสู่ภาพลักษณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมและความเป็นอยู่ของคนในประเทศเป็นอย่างมาก (โสภา ชูพิกุลชัย ชปิลมันน์, 2560)

ปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะอยู่ในกลางเมืองหรือชนบท ล้วนประสบปัญหาอาชญากรรม ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มประชากรมากขึ้นจำนวนทั้งสิ้น 66,052,615 คน (สำนักทะเบียนกลาง กระทรวงมหาดไทย, 2566) และจากการมีประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้ปัญหาต่างๆ ตามมา กล่าวคือประชากรว่างงาน ไม่มีรายได้ ซึ่งปัญหาการว่างงานและไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ ส่งผลให้เกิดอาชญากรรมและเมื่อประเทศมีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองหรือวัฒนธรรมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริโภคนิยม ซึ่งจากการก่อให้เกิดผลกระทบในรูปแบบอาชญากรรม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการก่อเหตุขว้างปาหินใส่รถยนต์ผู้สัญจรไปมาบนถนนเส้นทางหลักจนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาโสเภณี ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาจราจร และปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ อีกมากมาย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการเพิ่มมาตรการในการป้องกันหรือยับยั้งการประกอบอาชญากรรม แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะควบคุมไม่ให้เกิดอาชญากรรมได้ โดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งมีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้แก่ประชาชน ก็มีความพยายามอย่างยิ่งที่จะหาวิธีในการช่วยเหลือประชาชน คือการให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานในการป้องกันอาชญากรรม เช่น อาสาสมัครตำรวจบ้านหรืออาสาสมัครจราจร เพื่ออำนวยความสะดวกบนท้องถนนและความสงบเรียบร้อย ไม่ให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน (กฤษณ์ มีบำรุง, 2556)

จากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม ดังกล่าวทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปัญหาอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น (ยงยุทธ อาจมกล, 2559) อย่างต่อเนื่อง และก่อให้เกิดผลร้ายต่อสังคมส่วนรวม และนำมาซึ่งความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และนับวันจะยิ่งมีความซับซ้อนและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกับจังหวัดขนาดใหญ่ บางจังหวัดที่มีสาเหตุการเกิดอาชญากรรมใกล้เคียงกัน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงต้องดำเนินการหาวิธีเพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม เพื่อสกัดกั้นไม่ให้เกิดอาชญากรรมในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือการให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานในการป้องกันอาชญากรรม เช่น อาสาสมัครตำรวจบ้านหรืออาสาสมัครจราจร เพื่ออำนวยความสะดวกบนท้องถนนและความสงบเรียบร้อย ไม่ให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนหมู่มาอีกสืบต่อไป ดังนั้น

จึงถือว่าอาชญากรรมเป็นปัญหาใหญ่ที่ทวีความซับซ้อนมากขึ้นทั่วประเทศไทย โดยมีสาเหตุหลักจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การว่างงาน และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมที่นำไปสู่อาชญากรรมรูปแบบใหม่ ๆ แม้หน่วยงานรัฐจะพยายามป้องกันแต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมได้อย่างเต็มที่ โดยในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและมีประชากรแฝงจำนวนมาก ปัญหาอาชญากรรมยิ่งรุนแรงขึ้นและสร้างความเสียหายอย่างมากต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ดังนั้น การจะแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหัวใจสำคัญคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาท ในฐานะผู้ช่วยเจ้าพนักงาน เช่น อาสาสมัครตำรวจบ้าน หรือ อาสาสมัครจราจร การฝึกกำลังจากภาคประชาชนจะช่วยสร้างความสงบเรียบร้อยและลดความเดือดร้อนในสังคมได้อย่างยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรม

อาชญากรรมเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อผู้ถูกระทำ และเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ระเบียบของสังคมส่วนใหญ่ที่กำหนดไว้ ซึ่งหากผู้ใดกระทำความผิดหรือละเมิดต้องถูกลงโทษตามกฎหมายหรือระเบียบของสังคมนั้น ๆ กำหนดไว้ และเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของอาชญากรรมโดยแบ่งเป็นความหมายตามทัศนะของนักกฎหมาย นักอาชญาวิทยาและนักสังคมวิทยาไว้ (ประสาธ กัญยาเลิศ, 2555) ดังต่อไปนี้

1. ทัศนะของนักกฎหมาย เห็นว่า อาชญากรรมเป็นความประพฤติที่กฎหมายอาญาห้ามและมีบทกำหนดโทษไว้ ดังนั้น อาชญากรรมในความกฎหมาย ก็คือ การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ชัดเจน เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ฐานลักทรัพย์ ฐานฉ้อโกง เป็นต้น อาชญากรรมตามความหมายนี้ยังจำแนกได้อีก 2 อย่าง คือ อาชญากรรมที่มีความชั่วร้ายในตัวเอง (Mala Tense) เป็นอาชญากรรมที่สะท้อนขวัญและเป็นภัยต่อสังคมนั้น ๆ เป็นอย่างมาก เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง เป็นต้น อาชญากรรมประเภทนี้มีลักษณะเป็นอาชญากรรมโดยแท้และมีความผิดในตัวของมันเอง ซึ่งผู้อยู่ในกรอบของศีลธรรมและบรรทัดฐานของสังคมจะไม่กระทำ (ประสาธ กัญยาเลิศ, 2555)

2. ทัศนะของนักอาชญาวิทยา เห็นว่า การมองผู้กระทำความผิดกฎหมายเป็นอาชญากรไปหมดดูจะเป็นการไม่ยุติธรรม คำว่า อาชญากรรมในทัศนะของนักอาชญาวิทยานั้นจะมองกันในแง่ความร้ายแรงของการกระทำและความชั่วที่อยู่ในตัวของผู้กระทำมากกว่า กล่าวคือ จะมองความหมายของอาชญากรรมตามความหมายอย่างแคบซึ่ง

หมายถึงการกระทำความผิดที่มีลักษณะชั่วร้ายและเป็นอันตรายต่อสังคมอย่างมาก (ประสาธ กัญยาเลิศ, 2555)

3. ทศณะของนักสังคมวิทยา เห็นว่า ความประพฤตินี้ขัดแย้งหรือละเมิดต่อระเบียบสังคมนั้นมีได้ หมายความว่า การขัดแย้งนั้นจะเป็นอาชญากรรมเสมอไป แต่มีความหมายเพียงว่าผู้นั้นประพฤติและปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบที่สังคมกำหนดไว้เท่านั้น จึงเรียกว่า เป็นการกระทำความผิดกฎหมายหรือเป็นการก่ออาชญากรรม ยกเว้นการกระทำความผิดหลุโทษไม่ถือว่าเป็นการก่ออาชญากรรม (ประสาธ กัญยาเลิศ, 2555)และมีนักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายของอาชญากรรม ไว้หลายท่าน เช่น เฮอร์สเบิร์ก อธิบายความของคำว่า อาชญากรรม คือ การที่ถือว่าอะไรเป็นอาชญากรรมสังคม เป็นผู้กำหนดจึงเป็นเหตุผลเดียวกันกับที่สังคมกำหนดว่าอะไรถูกอะไรผิดด้วยเหตุผลนี้เดียวกันกับสิ่งที่ถูกพิจารณาว่า เป็นอาชญากรรมในสังคมหนึ่ง คือพฤติกรรมที่สังคมตัดสินว่าอันตรายต่อองค์กร ส่วนรวมและวัฒนธรรมของชุมชน กาโรฟาลส์ ให้คำนิยามหรือความหมาย อาชญากรรม มีลักษณะ 3 ประการ คือ 1. เชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นภัยต่อสังคม 2. การเชื่อนั้นเป็นความเห็นของชนหมู่หนึ่ง ซึ่งมีอำนาจที่จะบังคับปรับโทษเองได้ และ 3. ได้ออกข้อห้ามการกระทำเช่นนั้น โดยการลงทัณฑ์ และแซทเธอร์แลนด์ และเครซี่ ได้ให้ความหมายว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญา การกระทำใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการประณามน่าจะลงโทษเพียงใดหรือผิดศีลธรรมน้อยเพียงใดหรือเลวทรามต่ำช้าเพียงใดก็ไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม หากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามไว้ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545) จากความหมายของอาชญากรรมดังกล่าวมานี้ มีลักษณะแตกต่างกันโดยเนื้อหาเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วอาจกล่าวได้ว่าอาชญากรรมตามทัศนะของนักกฎหมาย นักอาชญาวิทยา และนักสังคมวิทยา ต่างก็มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังนั้น จากการที่กฎหมายกำหนดบทลงโทษนั้นต่างก็มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำตนเป็นปฏิกิริยาต่อสังคม เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ให้ผู้นั้นกลับตัวกลับใจเป็นคนดีเข้ามาอยู่ร่วมกันในสังคมเดิมต่อไปได้ด้วยดี ซึ่งการกำหนดบทลงโทษดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับอิทธิพลของความเชื่อถือของสังคมนโยบายอาชญากรรมจะผันแปรไปในรูปใดนั้น ย่อมถูกจำกัดโดยอิทธิพลทางวัฒนธรรม ค่านิยม ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นพื้นฐานสำคัญ ซึ่งอาชญากรรมจำแนกประเภทหลัก ๆ โดยอาศัยหลักเกณฑ์การพิจารณา 3 ประการ ประกอบด้วย (โสภา ชูพิกุลชัย ชปิลมันน์, 2560) คือ

1. พิจารณาโดยอาศัยการจัดการทางกฎหมาย โดยเน้นการพิจารณาจากกฎหมายเป็นหลัก หากการกระทำใดที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีหรือขัดต่อกฎระเบียบข้อบังคับ ซึ่งต้องพิจารณาว่า หากการกระทำได้กระทบกระเทือนต่อชีวิตหรือไม่ โดยแยกการพิจารณาได้ 2 ประการ คือ

1.1 Mala In Se ได้แก่ การกระทำความผิดที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่า มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่น เช่น การปล้น ข่มขืน หรือการฉ้อโกงที่เจ้าหน้าที่หรือพนักงานกระทำการที่กระทบกระเทือนต่อหน่วยงานให้ได้รับความเสียหาย เช่น เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด หรือการปลอมแปลงเอกสาร

1.2 Mala Prohibita ได้แก่ การกระทำผิดที่ผิดตามเป็นความผิดตามกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด เช่น การฝ่าฝืนกฎจราจร การหลีกเลียงภาษี เป็นต้น

2. พิจารณาจากความหนักเบาหรือความรุนแรงของการประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำที่เป็นเกณฑ์ เช่น อาชญากรรมที่มีผลต่อความมั่นคงของประเทศหรือต่อชุมชน หรืออาชญากรรมที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อบุคคลทั่วไปและต่อทรัพย์สิน เช่น การฆาตกรรม การปล้นฆ่า ชิงทรัพย์

3. พิจารณาโดยอาศัยการจัดการทางด้านสังคมวิทยา โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการก่ออาชญากรรม เช่น อาชีพ ความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันของผู้ประกอบอาชญากรรม ปฏิกริยาตอบสนองจากบุคคลภายนอกและจากภายในสังคมนั้น ๆ

คลินาร์ด และควินีย์ ได้แบ่งอาชญากรรมตามปัจจัยที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมเป็น 5 ประการ คือ (อันณพ ชูบำรุง และอนุชา เลิศโตมรสกุล, 2555) 1. ปัจจัยด้านกฎหมาย เนื่องจากการกระทำใดจะเป็นความผิดอาญาได้นั้นจะต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในกฎหมายทั่วไปนั้น ก็จะบัญญัติแยกไว้เป็นหมวดหมู่เรียบร้อยแล้ว และความหนักเบาของโทษแต่ละอย่าง ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาการกระทำซึ่งมีลักษณะเดียวกัน แต่ต่างช่วงเวลากันอาจจะมีอัตราโทษไม่เหมือนกันก็ได้ จึงต้องพิจารณาตามกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ช่วงใดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษไว้สูงก็ย่อมหมายความว่า ผู้มีอำนาจในยุคนั้นเห็นว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นภัยอันตรายต่อสังคมมากนั่นเอง 2. ปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งเพราะการที่จะกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดสมควรได้รับโทษอย่างใดนั้น มิใช่อยู่ที่ผู้มีอำนาจเพียงฝ่ายเดียว แต่อยู่ที่ความต้องการหรือเสียงสะท้อนจากสังคมหรือประชาชนส่วนใหญ่ด้วย เพราะโดยหลักการแล้วการทำงานของฝ่ายที่มีอำนาจในการปกครองก็เพื่อประโยชน์สุขหรือความต้องการของประชาชนส่วนรวมอยู่แล้ว ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละยุคว่ามีความคิดเห็นหรือมีทัศนะอย่างไรกับการกระทำดังกล่าวด้วย 3. ปัจจัยด้านฐานะของอาชญากร เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงเพราะอาชญากรรมมิได้เกิดจากผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำเพียงอย่างเดียว บางครั้งผู้ที่มีฐานะหรือผู้ที่ประกอบอาชีพที่ดีมีชื่อเสียงอาจทำความผิดเสียเอง และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศรุนแรงกว่าผู้ที่มีฐานะต่ำกว่าก็ได้ เช่น การฉ้อโกงประชาชนหรือการค้ายาเสพติด เป็นต้น 4. ปัจจัยเกี่ยวกับให้การสนับสนุน หรือการรวมตัวของอาชญากร เป็นการพิจารณา

ถึงลักษณะการกระทำความผิดว่าทำกันเป็นกลุ่มหรือแยกกันทำโดยไม่เกี่ยวข้องกันหากเป็นกลุ่มก็จะพิจารณาว่าจะมีการวางแผน มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน และมีการจัดระบบในการทำงานเหมือนองค์กรใหญ่ ๆ 5. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมเป็นการพิจารณาว่า อาชญากรรมแต่ละประเภทมีผลกระทบต่อบุคคลในระดับใด เพราะบางครั้งอาจกระทบต่อเฉพาะตัวสามัญชนทั่ว ๆ ไปเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นเฉพาะราย แต่ในบางครั้งก็อาจจะกระทบถึงคนทั้งชาติ อันได้แก่ การลอบสังหารผู้นำประเทศ รัฐมนตรี ซึ่งเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศร้าวฉานเป็นชนวนให้เกิดสงครามเป็นมหันตภัยแต่คนระหว่างประเทศนั้น ๆ ได้ และ Vetter & Silverman (1986) ได้แบ่งอาชญากรรมตามสิ่งที่ถูกกระทำซึ่งแบ่งได้เป็น 7 ประเภท คือ 1. อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล (Crime Against The Person) เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย การปล้น หรือการข่มขืนกระทำชำเรา 2. อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สิน (Crime Against Property) เช่น การลักขโมย การรับของโจร การวางเพลิง 3. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crimes) เช่น การทุจริตต่อหน้าที่ การละเมิดภาษี การฉ้อฉล การปลอมแปลงธนบัตรและบัตรเครดิต 4. องค์กรอาชญากรรม (Organized Crimes) เช่น องค์กรมาเฟีย องค์กรค้ายาเสพติด แก๊งยาสูบ และองค์กรก่อการร้ายต่าง ๆ 5. อาชญากรรมการเมือง (Political Crimes) เช่น การก่อการร้าย การกบฏและการฆาตกรรมทางการเมือง 6. อาชญากรรมที่เกิดจากความยินยอม (Consensual Crimes) เช่น การใช้ยาเสพติดการเป็นโสเภณี การพนัน การทำแท้ง 7. การกระทำผิดของหญิง (Feale Criminality)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า อาชญากรรมแบ่งออกเป็นหลายประเภทหลัก เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน การจำแนกประเภทนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจและจัดการปัญหาอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยพิจารณาจากสาเหตุและลักษณะเฉพาะของการกระทำผิด ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านกฎหมาย 2. ปัจจัยทางสังคม 3. ปัจจัยด้านฐานะของอาชญากร 4. ปัจจัยเกี่ยวกับการรวมตัวของอาชญากร และ 5. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ได้รับผลกระทบ ทั้งนี้ การจำแนกประเภทอาชญากรรมตามหลักเกณฑ์เหล่านี้ช่วยให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้งในมิติทางกฎหมาย สังคม และลักษณะเฉพาะของการกระทำผิด ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม

สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มีความเจริญทางวัตถุมากกว่า สังคมมีความซับซ้อน ปัญหาอาชญากรรมมักก่อตัวขึ้นในชุมชนที่เจริญแล้ว สหรัฐอเมริกา

จึงประสบปัญหาด้านอาชญากรรมก่อนและมากกว่าประเทศอื่น ๆ ที่กำลังพัฒนาการคิดค้นหาวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาอาชญากรรมจึงเริ่มขึ้นในสหรัฐอเมริกามานานแล้ว สถาบันต่าง ๆ ในด้านอาชญาวิทยาหรือในด้านสาธารณสุขประโยชน์มีอยู่มากในสหรัฐอเมริกาประชาชนของสหรัฐอเมริกาได้แสดงให้เห็นโดยตลอดว่าหน้าที่อันสำคัญของประชาชน ก็คือการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และแก้ไขปัญหของประเทศทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกามีความเป็นมาย้อนไปตั้งแต่ยุคอาณานิคม ผู้ตั้งรกรากยุคแรกจะดำเนินการปกป้องผลประโยชน์และบังคับใช้กฎหมายภายในชุมชนด้วยตนเอง โดยผู้ปฏิบัติการจะเป็นอาสาสมัครทั้งหมด ประเพณีนี้ถูกใช้มาจนถึงศตวรรษที่ 12 ต่อมาสังคมได้พัฒนาและขยายพื้นที่มากขึ้น รูปแบบการปกครองเปลี่ยนไป ผู้ปกครองในสมัยนั้นคือ ผู้ว่าราชการอาณานิคม (Colonial Governor) ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ คือ นายอำเภอ (Sheriff) ขึ้นมาโดยนายอำเภอจะมีหน้าที่มากมาย เช่น เก็บภาษีบำรุงรักษาถนนหนทาง ทำการเลือกสรรบุคคลมาปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งบังคับใช้กฎหมายอาญา นายอำเภอจะเป็นผู้บังคับบัญชาพลตระเวน (The Watch) อันเป็นชายฉกรรจ์ที่ถูกเกณฑ์มาลาดตระเวนเมืองเพื่อช่วยกันรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันอาชญากรรมและเหตุอัคคีภัย ซึ่งในตอนแรกเริ่มต้นจะดำเนินการในช่วงเวลากลางคืน เช่น ในเมือง Boston ได้ตั้งหน่วยพลตระเวนขึ้นในปี ค.ศ. 1634 แต่ต่อมาภายหลังจำนวนของประชาชนที่หลบเลี่ยงหน้าที่เพิ่มมากขึ้นทางการจึงใช้วิธีแต่งตั้งพลตระเวนที่ถูกเกณฑ์เข้ามาให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมีเงินค่าตอบแทนให้ (Harry & Sprecher, 2009)

ประมาณศตวรรษ 1830 กองกำลังตำรวจยุคใหม่ได้กำเนิดขึ้น สหรัฐอเมริกาในยุคนั้นได้นำเอายุทธวิธีในการป้องกันอาชญากรรมของประเทศอังกฤษมาใช้ นั่นคือ นำเอายุทธวิธีสายตรวจในเขตลาดตระเวนที่กำหนดแน่นอนตายตัว รูปแบบโครงสร้างขององค์กรตำรวจเป็นแบบกึ่งทหาร (Quasi-Military) แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ทั้งนี้เพราะกองกำลังตำรวจอเมริกันถูกควบคุมโดยนโยบายทางการเมือง หัวหน้าตำรวจจะถูกแต่งตั้งโดยฝ่ายการเมือง ประชาชนสามารถควบคุมองค์การโดยผ่านวิถีทางการเลือกตั้ง ซึ่งในประเทศอังกฤษนั้นประชาชนไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ อาจกล่าวได้ว่าในสมัยนั้นยุทธวิธีการป้องกันอาชญากรรมยังยึดหลักทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย ประชาชนยังมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมโดยทำงานร่วมกับตำรวจน้อยมาก การมีส่วนร่วมกระทำโดยวิถีทางการเมือง (Donsbach, 2008) และระหว่าง ค.ศ. 1900 ถึง 1917 การปฏิรูปการตำรวจครั้งใหญ่ได้เกิดขึ้น August Vollmer หัวหน้าตำรวจแห่งเมือง Berkeley มลรัฐ California ซึ่งภายหลังได้รับการยกย่องเป็นบิดาแห่งการตำรวจยุคพัฒนา ได้พัฒนาแนวความคิดใหม่ของการบริหารงานตำรวจ โดยกำหนดนโยบายการปฏิรูปขึ้น 7 ข้อ

(Stephen & Karen, 2009) คือ 1. กำจัดอิทธิพลทางการเมือง 2. การแต่งตั้งหัวหน้าตำรวจที่มีคุณภาพมาบริหารงาน 3. ก่อตั้งคณะผู้แทนจากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย 4. พัฒนามาตรฐานตำรวจ 5. นำเอาหลักการบริหารแบบวิทยาศาสตร์มาใช้ 6. เน้นการบังคับบัญชาแบบทหาร 7. พัฒนาหน่วยงานตำรวจพิเศษ

จะเห็นได้ว่า การป้องกันอาชญากรรมของตำรวจอเมริกันในช่วงนี้ยังคงยึดหลักแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายอยู่ เพียงแต่นำเอาหลักการบริหารแบบวิทยาศาสตร์เข้ามาปรับใช้เพิ่มขึ้น นั่นคือนำเอาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยเข้ามาใช้ เช่น ใช้รถสายตรวจ โทรศัพท์ ฯลฯ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมก็ยังมีไม่มากเท่าที่ควร โดยวิธีการมีส่วนร่วมคือจะถูกแต่งตั้งให้เป็นคณะผู้แทนเข้าไปร่วมกำหนดนโยบายในหน่วยงานตำรวจ และในปี ค.ศ. 1955 วิลเลียม ปาร์คเกอร์ หัวหน้าตำรวจแห่งเมือง Los Angeles มลรัฐ California ได้เห็นข้อบกพร่องของการป้องกันอาชญากรรมตามแนวคิดทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายจึงได้นำเอาแนวความคิดทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์มาใช้เป็นกลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรม ประมาณทศวรรษ 1960 หน่วยงานตำรวจในเมืองใหญ่ ๆ ส่วนมากได้ก่อตั้งหน่วยงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (PCR) ขึ้นเพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจและชุมชน กิจกรรมหลักของตำรวจชุมชนสัมพันธ์คือการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนและชุมชนเกี่ยวกับวิธีการป้องกันอาชญากรรม หลักทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์จึงเป็นการประชาชนมาช่วยในกิจกรรมป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสมัยใหม่ โดยทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมมากขึ้นกว่าเดิม (Harry & Sprecher, 2009)

สหรัฐอเมริกาได้กำหนดโครงการต่าง ๆ ในการนำมวลชนมาช่วยในการป้องกันอาชญากรรมตามแนวความคิดทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ไว้มากมาย ดังจะขอกกล่าวโดยสังเขป (Stephen & Karen, 2009) ดังนี้ 1. โครงการ Rider-Along เป็นโครงการที่นิยมใช้กันมากในสหรัฐอเมริกา โดยโครงการนี้จะอนุญาตให้ประชาชนออกปฏิบัติการตรวจพื้นที่ไปพร้อมกับเจ้าหน้าที่สายตรวจ 2. โครงการ Neighborhood Offices เป็นโครงการที่มีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนในชุมชน โดยหน่วยงานตำรวจจะสร้างสถานีย่อยขึ้นในชุมชนทำให้ประชาชนมีโอกาสที่จะพบปะตำรวจและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะมีโอกาสได้รับข่าวสารได้ง่ายขึ้น 3. โครงการ Self-Defense Program โครงการนี้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจะจัดฝึกการต่อสู้ป้องกันตัวให้แก่ประชาชน เพื่อสามารถป้องกันอาชญากรรมให้แก่ตัวเองและผู้อื่นได้ นอกจากนั้นยังมีการบรรยายให้ประชาชนโดยทั่วไปได้เข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม 4. โครงการ Citizenship Course โครงการนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าร่วมกับโรงเรียนหรือวิทยาลัย เพื่อแทรกวิชาบางประการลงไปในหลักสูตรสังคมศึกษาของนักเรียน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นผู้ดำเนินการสอน จุดประสงค์ก็เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับ

ตำรวจและงานของตำรวจในสังคม นอกจากนั้นก็เพื่อพัฒนาความสำนึกในบทบาทของการเป็นพลเมืองดี มีวินัย เคารพกฎหมายและเข้าใจในระบบงานยุติธรรมดี นอกจากนั้นก็เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจครูและนักเรียน เพื่อผลในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โครงการนี้ทำทั้งในระดับวิทยาลัยและระดับที่ต่ำกว่านั้น ซึ่งได้ผลในด้านการให้ความร่วมมือจากประชาชน เพราะจะทำให้ประชาชนเข้าใจตำรวจและงานของตำรวจดีขึ้น 5. โครงการปรับปรุงงานของตำรวจ โครงการนี้จะสุ่มเอาประชาชนมาจำนวนหนึ่งเพื่อประเมินการทำงานและให้บริการต่าง ๆ ของตำรวจ แล้วรายงานให้หน่วยงานทราบว่ามีจุดบกพร่องหรือการแก้ไขอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้ทำงานโดยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น กล่าวคือ ให้ประชาชนช่วยตัดสินใจว่าตำรวจควรปรับปรุงอะไรบ้าง เพื่อจะได้ช่วยกันป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ หลายชุมชนในหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกาได้มีโครงการตรวจสอบพิเศษขึ้นโดยให้ประชาชนช่วยกันเฝ้าดูแลร้านเรือนของเพื่อนบ้านให้แก่กันและกัน เพื่อคอยรายงานเหตุน่าสงสัยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ ดังเช่น ในรัฐ California ได้กำหนดโครงการรายงานการก่ออาชญากรรมหรือพฤติกรรมที่น่าสงสัย โดยให้ประชาชนและอาสาสมัครช่วยดำเนินการมีหมายเลขโทรศัพท์พิเศษหรือสายด่วนพิเศษเพื่อการนี้ โดยผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับการฝึกฝนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อน ในเมืองบัฟฟาโล รัฐนิวยอร์ก มีโครงการให้บริษัทเดินรถสาธารณะติดตั้งวิทยุเพื่อรายงานอาชญากรรมและเหตุน่าสงสัยให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และในบางเมืองก็มีการให้บริการฝึกอบรมด้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้แก่พนักงานของรัฐและบริษัทต่าง ๆ (Harry & Sprecher, 2009) ภายหลังจากการนำเอาตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาใช้ได้ระยะหนึ่งปรากฏว่ามีปัญหาเกิดขึ้น อุปสรรคของตำรวจชุมชนสัมพันธ์คือ การเหยียดสีผิวและเชื้อชาติเจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะมี ความขัดแย้งกับชุมชนคนผิวสีอยู่เป็นประจำ ดังนั้น จึงก่อให้เกิดความคิวิตน่าเอาทฤษฎีในการป้องกันอาชญากรรมขึ้นมาใหม่ โดยได้มีการทดลองโครงการต่าง ๆ มากมาย ผลของโครงการแสดงถึงเรื่องต่าง ๆ เช่น ความซับซ้อนของบทบาทตำรวจ ความจำกัดในการปราบปรามอาชญากรรมของประชาชนจากผลการทดลองดังกล่าวจึงเป็นต้นกำเนิดของหลักการตำรวจชุมชน (Donsbach, 2008) ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่างที่ดีของการดึงมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในสังคม ทั้งนี้ เหตุอาจจะมาจากการที่ประชาชนของสหรัฐอเมริกาใฝ่หาหรือแสวงหาโอกาสของการมีส่วนร่วมในสังคมมานานแล้ว ดังนั้น การชักนำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในงานป้องกันอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจจากตัวองค์กรในกระบวนการยุติธรรมและจากประชาชน ดังนั้น การพัฒนาแนวความคิดเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและการชักนำมวลชนให้เข้ามามีส่วนร่วมจึงมีความก้าวหน้าและมักจะใช้ได้ผลดี และในสหรัฐอเมริกาจะมีการกระจายอำนาจ

สู่ท้องถิ่นแทบทุกรัฐอย่างรัฐเท็กซัส เป็นการบริหารท้องถิ่นจะมีคณะกรรมการบริหารเคาต์ตี เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติ และหน้าที่ทางบริหารควบคู่กันไป ประธานกรรมการ มีชื่อตำแหน่งเป็นตุลาการ นอกจากนี้ มีหน้าที่ทั้งในทางนิติบัญญัติและบริหาร และมีหน้าที่ทางตุลาการด้วย ตำแหน่งผู้บริหารอื่นในเขตปกครองเคาต์ตียังมีที่สำคัญหลายตำแหน่ง ขอยกเอาตำแหน่งเชอร์ฟ (Sheriff) หรือบางที่เรียกกันในเมืองไทยว่า นายอำเภอเชอร์ฟนี้ คือ หัวหน้าที่รักษากฎหมายของเขตเคาต์ตี เป็นตำแหน่งที่มีอาณาบริเวณที่จะต้องดูแลรักษาความสงบและความปลอดภัยในพื้นที่ของเขตเคาต์ตี เชอร์ฟ จะเป็นผู้รับผิดชอบแทน หัวหน้าตำรวจของเทศบาล และเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หน่วยงานที่เขาดูแลจึงมีหน้าที่เหมือนตำรวจ สามารถจับกุมผู้ร้ายได้ และเชอร์ฟก็สามารถตั้งผู้ช่วยมาทำงานได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ช่วยเชอร์ฟ พนักงานธุรการ รวมทั้งผู้ดูแลที่คุมขัง เขตปกครองเคาต์ตีด้วย (Donsbach, 2008) จากลักษณะที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ในยุคแรกจะดำเนินการปกป้องผลประโยชน์โดยการบังคับใช้กฎหมายภายในชุมชนด้วยตนเองโดยการปฏิบัติการจะเป็นอาสาสมัครทั้งหมด และต่อมาสหรัฐอเมริกาได้นำยุทธวิธีในการป้องกันอาชญากรรมของประเทศอังกฤษมาใช้ นั่นคือนำยุทธวิธีสายตรวจในเขตลาดตระเวนที่กำหนดแน่นอนตายตัว รูปแบบโครงสร้างขององค์กรตำรวจเป็นแบบกึ่งทหาร แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ทั้งนี้ เพราะกองกำลังตำรวจอเมริกันถูกควบคุมโดยนโยบายทางการเมือง (Harry & Sprecher, 2009)

ดังนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้ดึงดูดชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในสังคม ทั้งนี้ เหตุอาจมาจากที่ประชาชนของสหรัฐอเมริกาใฝ่หาหรือแสวงหาโอกาสของการมีส่วนร่วมในสังคมมาช้านานแล้ว หรือแสวงหาโอกาสของการมีส่วนร่วมในสังคมมาช้านานแล้ว ดังนั้น การชักนำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจจากองค์กรในกระบวนการยุติธรรมและประชาชน ซึ่งประชาชนอาสาสมัครรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน

ปัญหาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เพื่อรับมือกับปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวทางอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของประชากรแฝง การว่างงาน และการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม รวมถึงปัญหาการขาดแคลนกล้องวงจรปิดและเจ้าหน้าที่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดตั้ง ทีมอาสาสมัครเฝ้าระวังตามละแวกบ้าน ทีมอาสาสมัครเหล่านี้จะออกลาดตระเวนหลายครั้งต่อสัปดาห์เพื่อระบุและ

รายงานการกระทำที่น่าสงสัยและสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ยังให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความปลอดภัยและการรายงานสัญญาณความไม่สงบทั้งทางกายภาพและสังคมให้หน่วยงานท้องถิ่นทราบ โดยหน่วยงานท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร ขณะที่ตำรวจจะช่วยให้เข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายที่พลเมืองทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงได้ เพื่อให้กลุ่มเฝ้าระวังนี้เติบโตเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญในการลดอาชญากรรมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มอาสาสมัครเฝ้าระวังละแวกบ้านสามารถลดอาชญากรรมและความไม่สงบได้อย่างน้อย 4 ประการ ดังต่อไปนี้ ประการแรก สามารถใช้เป็นเครื่องยับยั้งที่มองเห็นได้ โจรหรือผู้ก่อเหตุที่ก่อปัญหาอาจคิดสองครั้งก่อนจะก่ออาชญากรรมเมื่อพื้นที่สาธารณะถูกควบคุมโดยผู้อยู่อาศัยโดยตรง ประการที่สอง การเฝ้าระวังละแวกบ้านสามารถจำกัดโอกาสในการก่ออาชญากรรมได้ เช่น โดยการแจ้งให้ผู้อยู่อาศัยคนอื่น ๆ ทราบเกี่ยวกับความปลอดภัยในละแวกบ้านหรือปัญหาความปลอดภัยทั่วไป ความเป็นไปได้ประการที่สามคือการเฝ้าระวังละแวกบ้านช่วยลดอาชญากรรมและความวุ่นวายโดยอ้อมด้วยการให้ข้อมูลแก่ตำรวจเกี่ยวกับกิจกรรมที่น่าสงสัยหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ในที่สุด การแทรกแซงโดยตรงถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยสมาชิกกลุ่มเฝ้าระวังละแวกบ้านบังคับใช้มาตรฐานพฤติกรรมที่ต้องการผ่านการควบคุมทางสังคมที่เข้มข้น เช่น การจับกุมอาชญากรหรือการจัดการกับเยาวชนที่ประพฤติตัวไม่เป็นระเบียบ งานวิจัยระหว่างประเทศในปัจจุบันไม่ได้ชี้แจงว่ากลไกการควบคุมอาชญากรรมทั้ง 4 แบบใดที่โดดเด่นในโครงการเฝ้าระวังละแวกบ้าน กลไกหลายอย่างรวมกันมีบทบาทหรือไม่ หรือทฤษฎีเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการเฝ้าระวังละแวกบ้านขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเฉพาะในท้องถิ่นหรือไม่ เช่น สถานะของละแวกบ้าน ระดับของอาชญากรรมในพื้นที่ หรือประเภทของอาชญากรรมและความวุ่นวาย

ในขณะที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาประสบปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการตัดสินใจ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนใหญ่เป็นการแสดงความคิดเห็น หรือการช่วยสอดส่องดูแล และการแจ้งเตือนเหตุ แต่บางครั้งก็ได้ช่วยตัดสินใจการร่วมวางแผนในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดหรือการวางแผนของโครงการต่างๆ ในพื้นที่ จะเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ส่วนผู้นำชุมชนและประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนเป็นเพียงผู้เสนอแนะหรือผู้ประกอบฉากเท่านั้น

2. ด้านการดำเนินการ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการ โดยตรงในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ เพียงแต่เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการช่วย

ดูแล เข้าพูดคุย ตักเตือน ร่วมประชุม ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ การประชาสัมพันธ์ การรับร้องเรียนอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ให้ข้อมูลที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชุมชนแก่คณะกรรมการชุมชน และกลุ่มอาสาสมัครชุมชน เป็นกลุ่มที่ค่อนข้างจะมีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงประชาชน เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชน

3. ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในฐานะชุมชนโดยรวม ขณะที่แต่ละบุคคลอาจจะไม่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง แต่จะเป็นผลประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน ได้แก่ การทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน รวมทั้งความมั่นใจของชุมชนในการอยู่กันอย่างสงบ ทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงความปลอดภัย ไม่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น อาชญากรรมลดน้อยลง

4. ด้านการประเมินผล ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพราะเห็นว่า การประเมินผลเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งการติดตามการดำเนินงานประเมินผล ควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการทั้งหมด เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาบูรณาการ กำหนดแนวทางการดำเนินงานต่อ หรือหยุดการดำเนินงานต่อไป โดยการประเมินอาจจะอยู่ในรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ และมีวิธีที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและสถานการณ์ของโครงการและสภาพแวดล้อมทางสังคมนั้น ๆ ในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลเลย เพราะเห็นว่า การประเมินผลเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนในพื้นที่ที่จะดำเนินการทำการประเมินผลเอง ประชาชนในชุมชนเพียงแต่ได้ช่วยคอยสอดส่อง สังเกตการณ์ และดูแลภายในชุมชนที่จะป้องกันและควบคุมการเกิดอาชญากรรมขึ้น

ดังนั้น ปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแสดงความคิดเห็นหรือการกำหนดหรือการวางแผนของโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ 2. ด้านการดำเนินการ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการโดยตรงในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ เพียงแต่เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการช่วยดูแลเท่านั้น 3. ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยตรงจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในฐานะชุมชนโดยรวม 4. ด้านการประเมินผล: ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพราะเห็นว่า การประเมินผลเป็นหน้าที่ของ

หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ทำให้ขาดการร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่อย่างรอบด้าน เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่จะตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการนั้น ๆ

สรุป

ผลการศึกษาของเราเน้นถึงความท้าทายบางประการที่ผู้บริหารสาธารณะที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัยและความมั่นคงของผู้อยู่อาศัยในชุมชนต้องเผชิญ โดยเฉพาะผลกระทบที่การตระหนักรู้ถึงการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในชุมชนอาจมีต่อการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับอาชญากรรมและความเสี่ยง เมื่อชุมชนได้ออกมาเพื่อป้องกันและลดอาชญากรรมในพื้นที่ตนเอง ผู้บริหารสาธารณะจำเป็นต้องก้าวข้ามการกำหนดเป้าหมายเพียงแค่การรับรู้ถึงความปลอดภัย แต่ต้องกำหนดเป้าหมายไปที่วิธีคิดที่แตกต่างกันของผู้คนเกี่ยวกับอาชญากรรมและความไม่สงบในพื้นที่ท้องถิ่น รวมถึงการรับรู้ของผู้อยู่อาศัยเกี่ยวกับความเสี่ยงและความเสี่ยงที่เปราะบางอันเกิดจากอาชญากรรมและความไม่สงบ เมื่อทำเช่นนี้ ผู้บริหารจะลดโอกาสที่ความพยายามที่ออกแบบมาเพื่อต่อสู้กับอาชญากรรมในสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นจะสร้างผลเสียมากกว่าผลดี

ท้ายที่สุดนี้ บทความวิชาการนี้ จึงได้เสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสำคัญของการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลักที่จำกัดความร่วมมือจากประชาชนอย่างรอบด้าน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการแสดงความคิดเห็น การกำหนด หรือการวางแผนโครงการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ 2. ด้านการดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนมักจำกัดอยู่เพียงการเข้าร่วมกิจกรรมและการช่วยเหลือเท่านั้น ไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรมโดยตรง 3. ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในฐานะของชุมชนโดยรวม และ 4. ด้านการประเมินผล: ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยมองว่าเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม อันจะนำไปสู่ความผาสุกและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งส่งเสริมและขยายขอบเขตความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกมิติของการดำเนินงานในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ มีบำรุง. (2556). *การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2568). *ข้อมูลประชากร*. สืบค้น 3 เมษายน 2568, จาก <https://shorturl.asia/R8GYV>
- ประสาธ กันยาเลิศ. (2555). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อตำรวจสายตรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2545). *การจัดวิทยาวีรบุรุษ ควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ทฤษฎีและมาตรการ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- ยงยุทธ อากมล. (2559). *การป้องกันอาชญากรรมและการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะเมืองอยุธยา* (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครองสำหรับนักบริหาร). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักทะเบียนกลาง กระทรวงมหาดไทย. (2566). *รายงานจำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566*. สืบค้น 3 เมษายน 2568, จาก <https://www.thansettakij.com/politics/588182>
- โสภา ชูพิกุลชัย ชปิลมันน์. (2560). *อาชญากรรม : ปัญหาที่ควรแก้ไขในสังคมปัจจุบัน* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อัมณพ ชูบำรุง และอนุชา เลิศโตมรสกุล. (2555). *อาชญากรรมและอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Donsbach, W. (2008). *The International Encyclopedia of Communication*. United Kingdom: Blackwell Publishing Ltd.
- Harry T. R. & Sprecher, S. (2009). *Encyclopedia of Human Relationships*. London: SAGE Publications, Inc.
- Stephen W. L. & Karen A. F. (2009). *Encyclopedia of Communication Theory*. London: SAGE Publications, Inc.
- Vetter, H. J. & Silverman, I. J. (1986). *Criminology and Crime: An introduction*. New York: Harper and Row.